Kort information om Kiviksgraven.

© Asmiroca Kulturarvsupplevelser/Kiviksgraven

All rights reserved

Kiviksgraven är ett gravröse från bronsåldern. Den anlades omkring 1 400 f.Kr. I rösets centrum finns en hällkista av tio stora stenar, varav åtta är prydda med hällbilder. Bilderna symboliserar viktiga mytologiska och världsliga skeenden.

Själva röset är 75 meter i diameter och 3 meter högt. Området grävdes delvis ut 1931 och då fann man skelettfragment från, troligen, sex individer. Den är rekonstruerad på 1930-talet efter den tidens arkeologiska uppfattning.

I det lilla intilliggande huset ligger ett av Österlens äldsta caféer, Café Sågmöllan. Gott kaffe och traditionella bakverk i en genuin, gammal sågverkslokal.

Man löser entré och besöker museibutiken i Café Sågmöllan.

Röset började plockas på sten 1748 och efter någon vecka upptäcktes gravkammaren. De som gjorde fyndet plundrade gravkammaren, blev anklagade men frisläppta i brist på bevis.

Åtta år senare upptäcktes att det var bilder på stenarna. Detta gav stor uppmärksamhet då det var första gången man kunde datera hällristningar.

Under de kommande århundradena kom röset och gravkammaren att utstå flera rekonstruktionsförsök och en hel del mer eller mindre akademiska utgrävningar. Ingen dock officiell. Först 1931 grävdes området ut arkeologiskt av arkeolog Gustaf Hallström på uppdrag av Vitterhetsakademin. Endast omkring 5 % blev dock arkeologiskt undersökt av ekonomiska och tidsmässiga skäl.

1933 stod Kiviksgraven rekonstruerad och återinvigdes i juni. På plats fanns det svenska kronprinsparet Gustaf Adolf och Louise. Sedan dess har olika entreprenörer skött driften och tagit betalt för entré in i gravkammaren. År 2012 tog Asmiroca Kulturarvsupplevelser över driften och jobbar nu hårt med att återinföra den status, inte bara denna utan alla, fornlämningar borde ha.

Fynden som gjordes 1931 var många. De allra äldsta fynden är från omkring 8 000 – 7 000 f. Kr och härstammar från en mesolitisk bosättning. Därefter finns fynd från omkring 5 000 – 4 500 f. Kr. vilket består i stenverktyg och vapen samt ett litet ben från en begravd människa. Omkring 3 500 – 2 500 f. Kr. visar keramik och flintartefakter att det råder en ganska hög aktivitet på området. En megalitgrav byggdes omkring 2 000 f. Kr vari man hittade en halv stenyxa och ett flintblad.

Själva Kivikgraven, dvs. hällkistan, byggdes omkring 1 400 f. Kr. 8 av de 10 stenarna är ristade med bilder och i kista fann man fragment av, troligen, sex individer. Fem av dem tonåringar.

I skelettmaterialet som grävdes fram utanför själva hällkistan fanns flera individer från stenåldern, järnåldern och vikingatid. Platsens konturnitet av begravningar har därmed varit omkring 5 000 år.

Stenhällarna

Av de åtta ristade hällarna återfinns idag bara sju i hällkistan. En blev bortförd omkring 1790 och har inte setts till sedan dess. De övriga bär bilder ur såväl mytologiska som världsliga sammanhang, kopplingar till gudar och andra europeiska centralplatser.

Hällkistans östra sida

Hällkistans västra sida

Ängakåsen

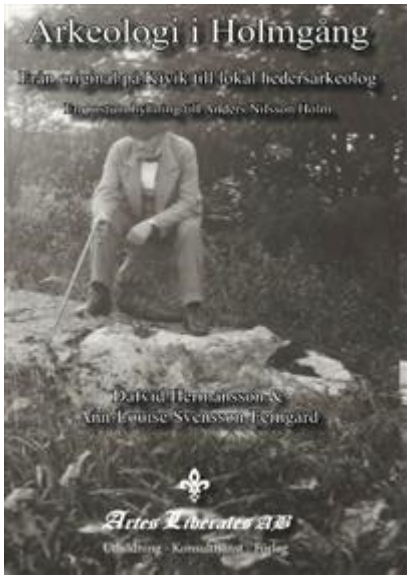
Det intilliggande gravfältet, Ängakåsen, är ett av Nordens gravrikaste från bronsåldern. 130 gravar är kända och troligen finns här långt mycket mer. Stenskepp, rösen, resta stenar, kulthus bland mycket annat. Ängakåsen är egentligen sammanhängande med Kiviksgraven men århundranden av jordbruk, äppelplantage och bebyggelse har separerat den östra delen av gravfältet från den västra. Keramikskärvor, flintföremål och andra intressanta saker dyker upp i markerna dem emellan hela tiden.

Anders Holm var den man som räddade Kiviksgraven till eftervärlden.

Genom nära 30 år av konstant korrespondens med Vitterhetsakademin i Stockholm blev graven till slut utgrävd och rekonstruerad.

Från det att Holm flyttar till Kivik 1904 fram till sin död 1939 beskyddade han Kiviksgraven och dess historia. Dessutom publicerade han Sveriges första guidebok i statlig regi (fast staten ”glömde” betala honom för hans utlägg).

Holm var en underbar amatörarkeolog och Kiviks historia hade varit mycket fattigare utan honom. Dessutom var han ett riktigt ”original” som det kallades förr. Boken om hans gärning för bygden finns att köpa i Café Sågmöllan och på Kiviks Museum.

Gustaf Hallström var arkeologen som under 7 veckor i juni och juli 1931

genomförde den arkeologiska undersökningen. Hallström var en skicklig arkeolog och specialist på Norrlands hällristningar och hällmålningar. Hallström var en arkeolog i mångt och mycket före sin tid. Han var mycket noggrann, fotograferade allt och tänkte många gånger utanför boxen. Detta gör att vi idag fortfarande kan genomföra bra forskning på hans anteckningar.

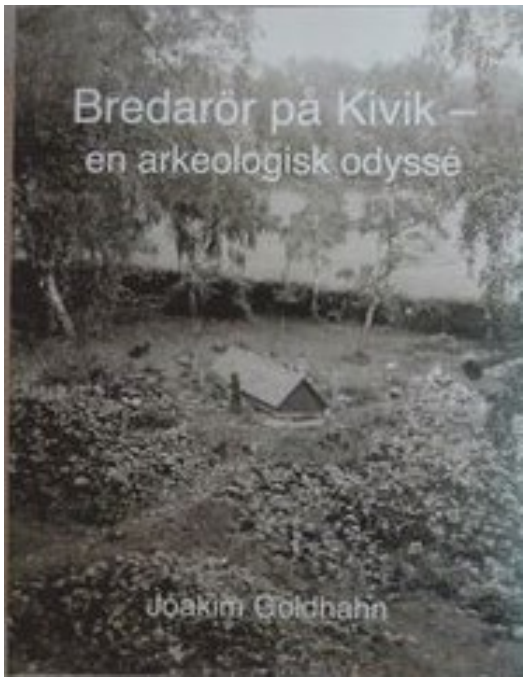
Gustaf Hallström i Skogsmiljö.

Foto ur Gustaf Hallströms fotoarkiv, Umeå universitetbibliotek

En tegelsten till bok!

Tyvärr publicerade Gustaf Hallström aldrig någon rapport på utgrävningen. Dessbättre finns allt bevarat och **Joakim Goldhahn**, professor vid Linnéuniversitetet i Kalmar och Växjö har gjort en sammanställning i boken; Bredarör på Kivik – en arkeologisk odyssé. Ett måste för alla med intresse för arkeologihistoria och/eller Kiviksgraven.

Bredarör är för övrigt det äldsta bekräftade namnet på Kiviksgraven. Boken finns att köpa i Café Sågmöllan och på Kiviks Museum.

Broschyr

En något tunnare variant är vår broschyr om Kiviksgraven, producerad av Asmiroca Kulturarvsupplevelser. Den finns på svenska, tyska och engelska och går att köpa i Museibutiken för 40 kr.